

**prof. dr Duško Vejnović, redovni profesor Univerziteta u Banjoj Luci,
predsjednik Evropskog defendologija centra Banja Luka, glavni i odgovorni
urednik naučnih časopisa *Defendologija* i *Sociološki diskurs***

Multietnički i multireligijski sukobi-opasnost po mir u svijetu

“ Nema mira među narodima bez pomirenja među religijama ”

Regionalni multietnički i multireligijski sukobi stvorili su izrazito nestabilno bezbjednosno okruženje gdje su rizici i ranjivosti raznovrsniji i manje vidljivi. Brojni svjetski sukobi podržani nacionalizmom, mitologijom, etničkim šovinizmom i vjerskim ekstremizmom kao mobilizirajućom ideologijom stvorili su eksplozivno, opasno i traumatično globalno okruženje u kojem se međureligijski dijalog energično i krvavo osporava. U nedostatku definisane borbe za globalni demokratski poredak, međunarodna zajednica je ostavljena sa fluidnom, fragmentiranom i zastarjelom borbom protiv međurasne, međureligijske i međukulturalne mržnje i neprijateljstva, generirajući nove višestruke prijetnje koje će vjerovatnije eskalirati u globalni sukob civilizacija, sa dramatičnim posljedicama za čovječanstvo. Glavni problem logike "etničko/vjerske bezbjednosne dileme" nije samo strah od napada, već prvenstveno neslaganja oko toga ko treba kontrolisati sporne "svete" dijelove zemlje. Neki naučnici tvrde da samo potpuna separacija različitih vjerskih/etničkih grupa može uspostaviti netaknut i trajan mir. Za njih međureligijski dijalog ne može pružiti inspiraciju vjerskim grupama da krenu ka nenasilnom rješavanju sukoba i kreativnom suživotu bez jasne definicije ko će imati konačnu moć kontrole nad spornom "svetom" zemljom. Ova logika "etničko/vjerske bezbjednosne dileme" inherentno uključuje nasilno masovno preseljenje iz miješanih etničkih/vjerskih područja. Dobrovoljno preseljenje u ovoj logici "vjerske bezbjednosne dileme" je samo iluzija. U ovoj logici "vjerske bezbjednosne dileme" nema garancije da će međureligijski dijalog funkcionisati. Druga grupa naučnika naglašava ograničenja ove logike "etničko/vjerske bezbjednosne dileme" u sprječavanju međureligijskog sukoba. Za njih, "podjela postaje zagovaranje etničkog čišćenja" sa teškim moralnim problemima bez garancije da će etničke/vjerske grupe biti spriječene da se vrate nasilju. Ova grupa naučnika ističe da se ova logika "etničko/vjerske bezbjednosne dileme" ne može povezati s mirnim ishodom i podržavaju međunarodnu zajednicu da ne potiče podjelu kao rješenje sukoba za "etničko/vjersku bezbjednosnu dilemu". Ova grupa naučnika koja ne priznaje logiku teritorijalnih podjela između etničkih/vjerskih grupa kao model za rješavanje "etničko/vjerske bezbjednosne

dileme" preferira podršku teritorijalnom integritetu države nego teritorijalnoj podjeli države u slučaju oštih etničkih/vjerskih sukoba. Kao i u prethodnoj logičkoj konstrukciji, ni ovaj model ne daje vjerovatnu mogućnost kako kroz međureligijski dijalog izbjeći nasilne sukobe između različitih etničkih i vjerskih grupa. Odsustvo jasne ideje o rješavanju sukoba za "etničko/vjersku bezbjednosnu dilemu" i pravna konfuzija o pravnom odnosu između prava naroda na samoopredjeljenje i teritorijalnog integriteta države, kao principa međunarodnog prava, dovela je do neuspjeha u uspostavljanju jasnog i preciznog modela međureligijskog dijaloga, koji bi mogao imati efektivan utjecaj na odnos između etničkih/vjerskih grupa u spornim regijama.

Bez obzira na to što su mnogi naučnici i praktičari značajno doprinijeli diskursu raznih dimenzija pravnog odnosa između međunarodnih pravnih principa samoopredjeljenja naroda i teritorijalnog integriteta države, nisu uspjeli identifikovati zašto sporovi između principa samoopredjeljenja naroda i principa teritorijalnog integriteta države, povezani s principima humanitarne intervencije u unutrašnje poslove države, mogu potaknuti manjinske etničke/vjerske grupe i većinsku vladu (ni jedna od kojih nužno ne želi izazvati nasilnu konfrontaciju) da donesu racionalnu odluku koja, u kombinaciji s odlukom druge strane, vodi do oružanog sukoba. Nasilni i uporni međugrupni sukobi često su rezultat antagonizama koji nastaju između etničkih/vjerskih manjinskih grupa i centralnih vlada zbog represivnog tretmana manjinske etničke/vjerske grupe i zbog napora manjinske etničke/vjerske grupe da se otcijepi od matične države. Program međureligijskog dijaloga koji je vodio međunarodno učešće u ovim secesionističkim krizama, naime pravo naroda na samoopredjeljenje i teritorijalni integritet države, nije bio efektivan ili dosljedan poticaj za rješavanje ili sprječavanje izbijanja nasilnog sukoba. Ovaj pogled i osvrt razmatra kako međunarodno priznavanje zahtijeva etničkih/vjerskih manjinskih grupa može biti zavisno o tome da li relevantna manjinska etnička/vjerska grupa ili centralna vlada iznosi najubjedljivije planove za poboljšanje dobrobiti stanovništva, izbjegavanje isključivih politika, promovisanje međureligijskog dijaloga i saradnje i stabilnosti, umjesto međugrupnog sukoba i nereda. Rasne, diskriminatorne prakse i teorije još uvijek su opasnost za mir i stabilnost u svijetu... Zašto...?